

Тищенко С.В., магістр, Саюн А.О., к.е.н, доцент
Київський національний університет технологій та дизайну

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Виробничі запаси є дуже важливим елементом діяльності будь-якого підприємства. Їх розглядають як частину матеріальних ресурсів, які не задіяні у виробничому процесі, але їх наявність на підприємстві у передбачених розмірах є об'єктивною умовою його діяльності.

Згідно Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 9 (крім державних установ) [1], запаси – це активи, які:

- утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі);
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу;
- утримуються для споживання під час виробництва, надання послуг та управління підприємством.

Особливістю виробничих запасів є те, що вони під час виробництва повністю використовуються. І для безперервної роботи виробництва на складах повинні завжди знаходитися виробничі запаси в межах норм, передбачених потребами підприємства [4].

Для того, щоб забезпечити контроль за залишками, надходженнями і витратами виробничих запасів необхідно виконувати наступні завдання [3]:

1. Раціонально визначати одиниці обліку запасів.
2. Організувати складське господарство.
3. Правильно та своєчасно оформлювати документи зі всіх операцій.
4. Достовірно визначати первісну вартість запасів.
5. Визначити переоцінку запасів на дату балансу та методів їх оцінки вразі вибуття.
6. Здійснювати контроль за надходженням, заготівлею матеріальних цінностей, їх зберіганням.

7. Розкривати інформацію про запаси у фінансовій звітності.

Усі перераховані завдання сприяють формуванню інформації для управління запасами. Але слід відмітити, що невиконання одного з них або ж неправильного виконання може впливати на продуктивність підприємства в цілому, а також неправильного визначення прибутку, фінансового стану, конкурентоспроможності на ринку і т. д..

Для правильної організації обліку на підприємствах в першу чергу, потрібні складські приміщення з відповідним обладнанням та вимірювальними приладами. Запаси на складах повинні розміщуватися в певному порядку, для того, щоб їх можна було швидко прийняти, віддати чи перевірити наявність. Необхідно удосконалювати існуючі форми документації з їх руху в процесі виробництва, які будуть забезпечувати своєчасне надходження і вибуття виробничих запасів. Також необхідно чітко встановити межі формування первинної документації. Зокрема забезпечити строгий порядок приймання, зберігання і витрачання запасів та обмежити кількість посадових осіб, які мають право видавати дефіцитні та дорогі матеріали. Також встановити норми збитку по кожній групі запасів та порядок та частоту проведення інвентаризації [2].

Виходячи з вищесказаного, можна сформулювати головні проблеми які, можуть виникнути при організації та обліку виробничих запасів:

- відсутність необхідних даних в первісних документах;
- порушення термінів проведення інвентаризації;
- порушення норм списання запасів;
- дублювання інформації;
- формальний внутрішній контроль за використанням виробничих запасів;
- незадовільна організація складського господарства та недотримання належних умов зберігання запасів;
- відсутність або обмеженість бухгалтерського контролю за роботою кладівників.

Однією з грубих помилок, яка виникає при організації обліку запасів – це неправильне віднесення витрат до «інших витрат» при визначенні первісної вартості придбаних за плату запасів. До таких витрат, зокрема, належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці і відрядження, інші прямі витрати підприємства на доопрацювання і підвищення якісно технічних характеристик запасів. Також виникають труднощі у визначенні справедливої вартості запасів. Найчастіше вона ґрунтується на цінах активного ринка. Проблеми з обліком також можуть виникнути при отриманні запасів в порядку обміну на подібні запаси. Оскільки величину чистої вартості реалізації досить важко достовірно оцінити, зокрема ціну та витрати, пов'язані з реалізацією запасів. Основою оцінки можуть бути дані прас-листів підприємств-виробників, спеціальні дослідження коливань цін на ринку на окремі види запасів тощо.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 №246 / Україна. Міністерство фінансів [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

2. Артеменко Н.В. Виробничі запаси: особливості обліку та методичні засади проведення аудиту / Н.В. Артеменко // Економіка і суспільство – 2017. – №12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/110.pdf

3. Бурдейна Л.В. Облік та оцінка виробничих запасів у інформаційній системі підприємства: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Людмила Володимирівна Бурдейна. – Л., 2015. – 231 с.

4. Шевців Л.Ю. Організація та методика обліку виробничих запасів як важливої складової оборотних активів підприємства / Л.Ю. Шевців, М.М. Тесляк // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука» - 2018. – №5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.inter-nauka.com/issues/2018/5/3546>